

Ge oss kraft
att förändra
Pg.901909-2

Naturskyddsföreningen

Artskydd – lunchseminarium
Oscar Alarik

Olika former av naturskydd i miljöbalken

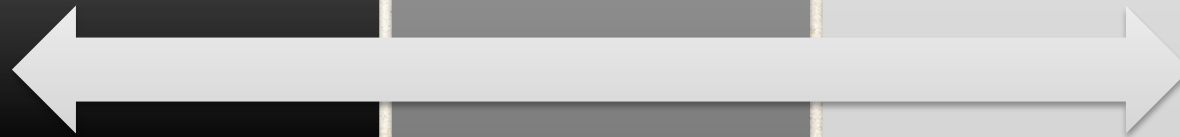
Rikspolisstyrelsen &
hushållningsregler
MB 3 & 4:e kap.

Områdesskydd
MB 7 kap.

Artskydd MB 8
kap.

Artskydds-
förordningen

Svenska artskyddsförordningen

Fridlysning

4 § I fråga om
som i bilaga 1
förbjudet att

1. avsiktligt få

2. avsiktligt stå
övervintrings-

3. avsiktligt fö

4. skada eller

Svensk författningssamling

SFS 2007:845

Utkom från trycket
den 20 november 2007

Artskyddsförordning;

utfärdad den 8 november 2007.

Regeringen föreskriver¹ följande.

1 § Denna förordning är meddelad med stöd av 8 kap. 1 § miljöbalken i fråga om 4–6, 10, 12, 13–15 och 67 §§, med stöd av 8 kap. 2 § miljöbalken i fråga om 7–9, 11, 14, 15 och 67 §§ samt med stöd av 8 kap. 4 § miljöbalken i fråga om 16–57, 59–65 och 67 §§.

Definitioner

2 § I förordningen avses med

1. *fågeldirektivet*: rådets direktiv 79/409/EEG av den 2 april 1979 om bevarande av vilda fåglar², senast ändrat genom rådets direktiv 2006/105/EG³,

2. *art- och habitatdirektivet*: rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter⁴, senast ändrat genom rådets direktiv 2006/105/EG⁵,

3. *rådets förordning (EG) nr 338/97*: rådets förordning (EG) nr 338/97 av den 9 december 1996 om skyddet av arter av vilda djur och växter genom kontroll av handeln med dem⁶,

4. *kommissionens förordning (EG) nr 865/2006*: kommissionens förordning (EG) nr 865/2006 av den 4 maj 2006 om närmare föreskrifter för tillämpningen av rådets förordning (EG) nr 338/97 om skyddet av arter av vilda djur och växter genom kontroll av handeln med dem⁷,

5. *CITES-konventionen*: konventionen den 3 mars 1973 om internationell handel med utrotningshotade arter av vilda djur och växter,

6. *import*: införsel till Sverige från ett område utanför Europeiska unio-

arter
är det

ings-,

atser.

Svenska artskyddsförordningen

7 § I fråga om sådana växtarter som i bilaga 1 till denna förordning har markerats med N är det förbjudet att avsiktligt plocka, samla in, skära av, dra upp med rötterna eller förstöra växter i deras naturliga utbredningsområde i naturen.

Förbudet gäller alla stadier i växternas biologiska cykel.

Svenska artskyddsförordningen - undantag

14 § Länsstyrelsen får i det enskilda fallet ge dispens från förbuden i 4, 5 och 7 §§ som avser länet eller en del av länet. En dispens får ges endast om

1. det inte finns någon annan lämplig lösning,

2. om dispensen inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde, och

3. dispensen behövs

(...)

c) av hänsyn till allmän hälsa och säkerhet eller av andra tvingande skäl som har ett allt överskuggande allmänintresse,

BESLUT

Länsstyrelsen meddelar Svensk Kärnbränslehantering AB (SKB) dispens med stöd av 14 och 15 §§ artskyddsförordningen (2007:845) för att på så sätt som angivits i ansökan:

- a. Gräva bort och **skada** orkidéer, lummerarter samt käppkrokmossa, skyddade enligt 8 §, vid ianspråktagande av mark och sådana konsekvenser som ansökan anger till följd av sänkt grundvattenyta.
- b. Plocka delar av käppkrokmossa, skyddad enligt 8 §, för transplantering vid nyetablering av lokaler för arten.
- c. Gräva bort och **förstöra** guckusko samt gulyxne, skyddade enligt 7 §, vid ianspråktagande av mark och sådana konsekvenser som ansökan anger till följd av sänkt grundvattenyta.
- d. **Döda** och **skada** mindre vattensalamander, vanlig groda, vanlig padda och snok, skyddade enligt 6 §, vid ianspråktagande av mark och sådana konsekvenser som ansökan anger till följd av sänkt grundvattenyta.
- e. **Döda** och **skada** exemplar av åkergroda, gölgroda och större vattensalamander skyddade enligt 4 § i samband med igenfyllning av dammar.
- f. Fånga och flytta större vattensalamander och gölgroda och dess rom och yngel skyddade enligt 4 § från gölar som fylls igen, till nyanlagda dammar.
- g. **Skada** och **förstöra** fortplantningsområden och viloplats för hassel-snok, gölgroda, större vattensalamander och åkergroda skyddade enligt 4 § i samband med ianspråktagande av mark och sådana konsekvenser som ansökan anger till följd av sänkt grundvattenyta.

EU-rätten – en del av Sveriges rättssystem

Svensk författningssamling

SFS 2007:845

Utkom från trycket
den 20 november 2007

Artskyddsförordning;

utfärdad den 8 november 2007.

Regeringen föreskriver¹ följande.

1 § Denna förordning är meddelad med stöd av 8 kap. 1 § miljöbalken i fråga om 4–6, 10, 12, 13–15 och 67 §§, med stöd av 8 kap. 2 § miljöbalken i fråga om 7–9, 11, 14, 15 och 67 §§ samt med stöd av 8 kap. 4 § miljöbalken i fråga om 16–57, 59–65 och 67 §§.

Definitioner

2 § I förordningen avses med

1. *fågeldirektivet*: rådets direktiv 79/409/EEG av den 2 april 1979 om bevarande av vilda fåglar², senast ändrat genom rådets direktiv 2006/105/EG³,
2. *art- och habitatdirektivet*: rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter⁴, senast ändrat genom rådets direktiv 2006/105/EG⁵,
3. *rådets förordning (EG) nr 338/97*: rådets förordning (EG) nr 338/97 av den 9 december 1996 om skyddet av arter av vilda djur och växter genom kontroll av handeln med dem⁶,
4. *kommissionens förordning (EG) nr 865/2006*: kommissionens förordning (EG) nr 865/2006 av den 4 maj 2006 om närmare föreskrifter för tillämpningen av rådets förordning (EG) nr 338/97 om skyddet av arter av vilda djur och växter genom kontroll av handeln med dem⁷,
5. *CITES-konventionen*: konventionen den 3 mars 1973 om internationell handel med utrotningshotade arter av vilda djur och växter,
6. *import*: införsel till Sverige från ett område utanför Europeiska unio-

Art- och habitatdirektivet

Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter

Artikel 12

1. Medlemsstaterna skall vidta nödvändiga åtgärder för införande av **ett strikt skyddssystem** i det **naturliga utbredningsområdet** för de djurarter som finns förtecknade i bilaga 4 a, med **förbud** mot

- a) att avsiktligt **fånga eller döda** exemplar av dessa arter i naturen, oavsett hur detta görs,
- b) att **avsiktligt störa** dessa arter, särskilt under deras **parnings-**, uppfödning-, **övervintrings-** och flyttperioder

Art- och habitatdirektivet

Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter

Artikel 16

1. Förutsatt att det inte finns någon annan inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus av de berörda arterna i deras naturliga utbredningsområden, får medlemsstaterna göra undantag från bestämmelserna i artiklarna 12, 14 och 15 a och b av följande anledningar:

b) För att undvika allvarlig skada, och andra typer av egendom. (...)

c) Av hänsyn till allmän hälsa och som har ett **allt överskuggande all** ekonomisk karaktär och betydelse

”Eftersom denna senare artikel innehåller undantagsbestämmelser som skall **tolkas restriktivt** och den **myndighet som fattat beslutet har bevisbördan** för att nödvändiga förutsättningar föreligger för varje undantag, skall medlemsstaterna **säkerställa** att varje åtgärd som påverkar skyddade arter endast tillåts genom beslut som **är noggrant och tillräckligt motiverade** och som hänvisar till de skäl, villkor och krav som anges i artikel 16.1”
(EU-domstolen i fall C-342/05 (Finland vs. kommissionen om varg, punkt 25))

Sådana beslut som dels inte fattats på grundval av en bedömning av hur den tillåtna jakten på varg **påverkar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus** hos dessa populationer i deras naturliga utbredningsområde, dels inte innehåller en **noggrann och tillräcklig motivering beträffande avsaknaden av andra lämpliga lösningar strider mot artikel 16.1** i livsmiljödirektivet.

(EU-domstolen i fall C-342/05, Finland vs. kommissionen om varg, punkt 31)

Art- och habitatdirektivet

Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter

Artikel 1

i) en arts **bevarandestatus**: summan av de faktorer som påverkar den berörda arten och som på lång sikt kan påverka den naturliga utbredningen och mängden hos dess populationer inom det territorium som anges i artikel 2.

Bevarandestatusen anses "**gynnsam**" när

- uppgifter om den berörda artens populationsutveckling visar att arten på lång sikt kommer att förbli en livskraftig del av sin livsmiljö, och
- artens naturliga utbredningsområde varken minskar eller sannolikt kommer att minska inom en överskådlig framtid, och
- det finns, och sannolikt kommer att fortsätta att finnas, en tillräckligt stor livsmiljö för att artens populationer skall bibehållas på lång sikt.

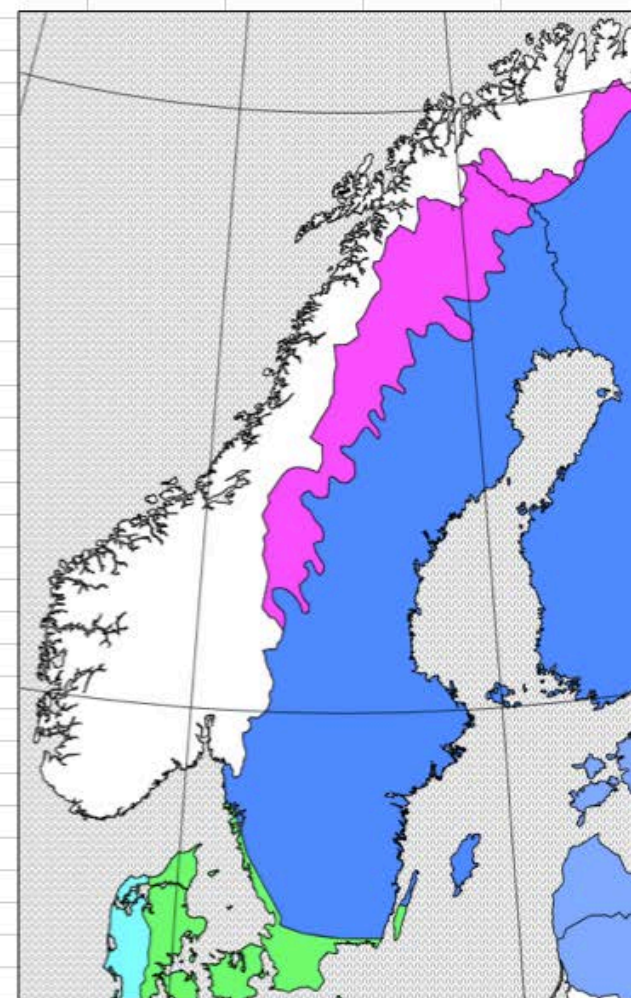
Tabell 2-3. Arter upptagna i artskyddsförordningens bilaga 1 och som påträffas undersökningsområdet. B = skydd inom Natura 2000-områden och N = strikt skydd.

Svenskt namn	Latinskt namn	Förekomst	Skydd
Nordisk fladdermus	<i>Eptesicus nilssoni</i>	Förekommer i området	N
Utter	<i>Lutra lutra</i>	Enstaka förekomst (vid SFR)	B, N
Lo	<i>Lynx lynx</i>	Enstaka förekomst	B, N
Vattenfladdermus	<i>Myotis daubentoni</i>	Förekommer i området	N
Åkergroda	<i>Rana arvalis</i>	Förekommer i området	N
Gölgroda	<i>Rana lessonae</i>	Förekommer i sju våtmarksobjekt	N
Större vattensalamander	<i>Triturus cristatus</i>	Förekommer i två våtmarksobjekt (14 och 17)	N
Pudrad kärrtrollslända	<i>Leucorrhinia albifrons</i>	Förekommer i ett våtmarksobjekt (objekt 8a; Tjämpussen)	N
Citronfäckad kärrtrollslända	<i>Leucorrhinia pectoralis</i>	Förekommer vid flera sjöar	N
Gulyxne	<i>Liparis loeselii</i>	Fyra förekomster	N

FV	Favourable
U1+	Unfavourable- Inadequate but increasing
U2-	Unfavourable - Bad and declining
U1=	Unfavorable - inadequate and stable
U2+	Unfavourable -Bad but improving
U2x	Unfavourable - Bad and trend unknown.

ARTER			BEVARANDESTATUS						
			BILAGA I DIREKTIVET			Artikel 17-rapportering till EU-kommissionen 2013			
Kod	Taxon	Svenskt namn	II	IV	V	BOREAL	KONTINENTAL	ALPIN	MARIN (ATLANTISK OCH BALTISK)
1214	<i>Rana arvalis</i>	åkergröda		IV		FV	FV	FV	
1207	<i>Rana lessonae</i>	gölgroda		IV		U2=			
1166	<i>Triturus cristatus</i>	större vattensalamander	II	IV		U2-	U2-		
1283	<i>Coronella austriaca</i>	hasselsnok		IV		U2-	U2-		
1038	<i>Leucorrhinia albifrons</i>	puddrad kärrtrollslända		IV		FV	FV		
1042	<i>Leucorrhinia pectoralis</i>	citronfläckad kärrtrollslända	II	IV		FV	FV		
1902	<i>Cypripedium calceolus</i>	guckusko	II	IV		FV		FV	
1903	<i>Liparis loeselii</i>	gulyxne	II	IV		U1-	U2=		
1355	<i>Lutra lutra</i>	utter	II	IV		U2+	U2+	U1+	
1361	<i>Lynx lynx</i>	lodjur	II	IV		FV		FV	
1313	<i>Eptesicus nilssonii</i>	nordisk fladdermus		IV		FV	FV	FV	
1314	<i>Myotis daubentoni</i>	vattenfladdermus		IV		FV	FV		

BESLUT

Länsstyrelsen meddelar Svensk Kärnbränslehantering AB (SKB) dispens med stöd av 14 och 15 §§ artskyddsförordningen (2007:845) för att på så sätt som angivits i ansökan:

- a. Gräva bort och **skada** orkidéer, lummerarter samt käppkrokmossa, skyddade enligt 8 §, vid ianspråktagande av mark och sådana konsekvenser som ansökan anger till följd av sänkt grundvattenyta.
- b. Plocka delar av käppkrokmossa, skyddad enligt 8 §, för transplantering vid nyetablering av lokaler för arten.
- c. Gräva bort och **förstöra** guckusko samt gulyxne, skyddade enligt 7 §, vid ianspråktagande av mark och sådana konsekvenser som ansökan anger till följd av sänkt grundvattenyta.
- d. **Döda** och **skada** mindre vattensalamander, vanlig groda, vanlig padda och snok, skyddade enligt 6 §, vid ianspråktagande av mark och sådana konsekvenser som ansökan anger till följd av sänkt grundvattenyta.
- e. **Döda** och **skada** exemplar av åkergroda, gölgroda och större vattensalamander skyddade enligt 4 § i samband med igenfyllning av dammar.
- f. Fånga och flytta större vattensalamander och gölgroda och dess rom och yngel skyddade enligt 4 § från gölar som fylls igen, till nyanlagda dammar.
- g. **Skada** och **förstöra** fortplantningsområden och viloplatser för hassel-snok, gölgroda, större vattensalamander och åkergroda skyddade enligt 4 § i samband med ianspråktagande av mark och sådana konsekvenser som ansökan anger till följd av sänkt grundvattenyta.

2.1 Bevisbördan och osäkerheterna i länsstyrelsens beslut

Föreningarna är av den bestämda uppfattningen att Länsstyrelsen på flera punkter brustit i efterlevandet av art- och habitatdirektivets krav på den beslutande myndighetens skyldighet att säkerställa att dispenserna inte kommer att påverka de skyddade arternas bevarandestatus.

Länsstyrelsen har inte säkerställt att det finns tillräckligt heltäckande inventeringsunderlag. Det rör sig om inventeringar av omfattande områden där genomsökningen skett punktvis vid några få tillfällen.

I beslutet anger Länsstyrelsen till exempel att det **inte finns något komplett inventeringsunderlag** beträffande gulyxne, trots de kompletteringar som lämnats in i ärendet.¹ Beträffande en annan art som Länsstyrelsen gav dispens för, hasselsnok (*Coronella austriaca*), omfattades arten inte av originalansökan och har inte hittats i någon av de begränsade inventeringarna, men Länsstyrelsen bedömer ändå att den **"kan finnas i området"** och ger därför dispens. I den rapport om förekomsten av gölgroda, större vattensalamander och gulyxne som ligger till grund för ansökan, nämner rapportförfattarna att **"ingen av inventeringarna är heltäckande"** och att dessa "snarare är att betrakta som index för jämförelser och uppföljning".²

Föreningarna gör därför gällande att de slutsatser om att bevarandestatus inte påverkas negativt som dras av Länsstyrelsen om dessa arter och andra som omfattas av beslutet inte är tillräckligt väl underbyggda. Bristerna i inventeringarna medför att själva grunden för bedömningen av gynnsam bevarandestatus blir högst osäker.

Det finns även omfattande brister i underlagen för de kompensationsåtgärder som syftar till att uppväga försämringen av bevarandestatus på grund av anläggandet av slutförvaret. Länsstyrelsen medger till exempel att erfarenheterna från att gräva nya dammar för gölgroda är högst be-

Nacka tingsrätt
Mark- och miljödomstolen

NACKA TINGSRÄTT
Avdelning 3

INKOM: 2013-11-19
MÅLNR: M 4617-13
AKTBIL: 24

YTTRANDE

Mål nr M 4617-13, angående dispens enligt artskyddsförordningen för vissa åtgärder i Forsmark, Östhammars kommun

Mark- och miljödomstolens föreläggande den 25 oktober 2013 (aktbil. 16) och därefter meddelat anstånd (aktbil. 20) åberopas.

SKB föreslår att domstolen vilandeförklarar målet i avvaktan på att regeringen fattat beslut om tillåtligheten av sökt verksamhet i domstolens mål nr M 1333-11.

SKB motsätter sig de övriga yrkanden som nu är i fråga.

SKB har ingen erinran emot att kriteriet ”tvingande skäl som har ett allt överskuggande allmänintresse” prövas av domstolen först sedan regeringen fattat beslut om tillåtligheten av den i mål M 1333-11 sökta verksamheten. Målet kan därför

Ge oss kraft
att förändra
Pg.901909-2

Naturskyddsföreningen

www.naturskyddsforeningen.se

Gölgroda

Rödlistad - sårbar (VU)

Prioriterad art enligt EU:s art- och habitatdirektiv (bilaga 4, liksom varg)

Gölgrodans svenska utbredning är begränsad till ett 100-tal permanenta vatten längs Nordupplands kust. Samtliga lokaler ligger mindre än fyra kilometer från Bottenhavet. Gölgrodan uppehåller sig året runt i eller nära lekdammarna och i närbelägna småvatten och är beroende av skogsmark närmast runt lekvattnen. År 2005 påträffades gölgroda i 141 småvatten varav det skedde reproduktion i 90.

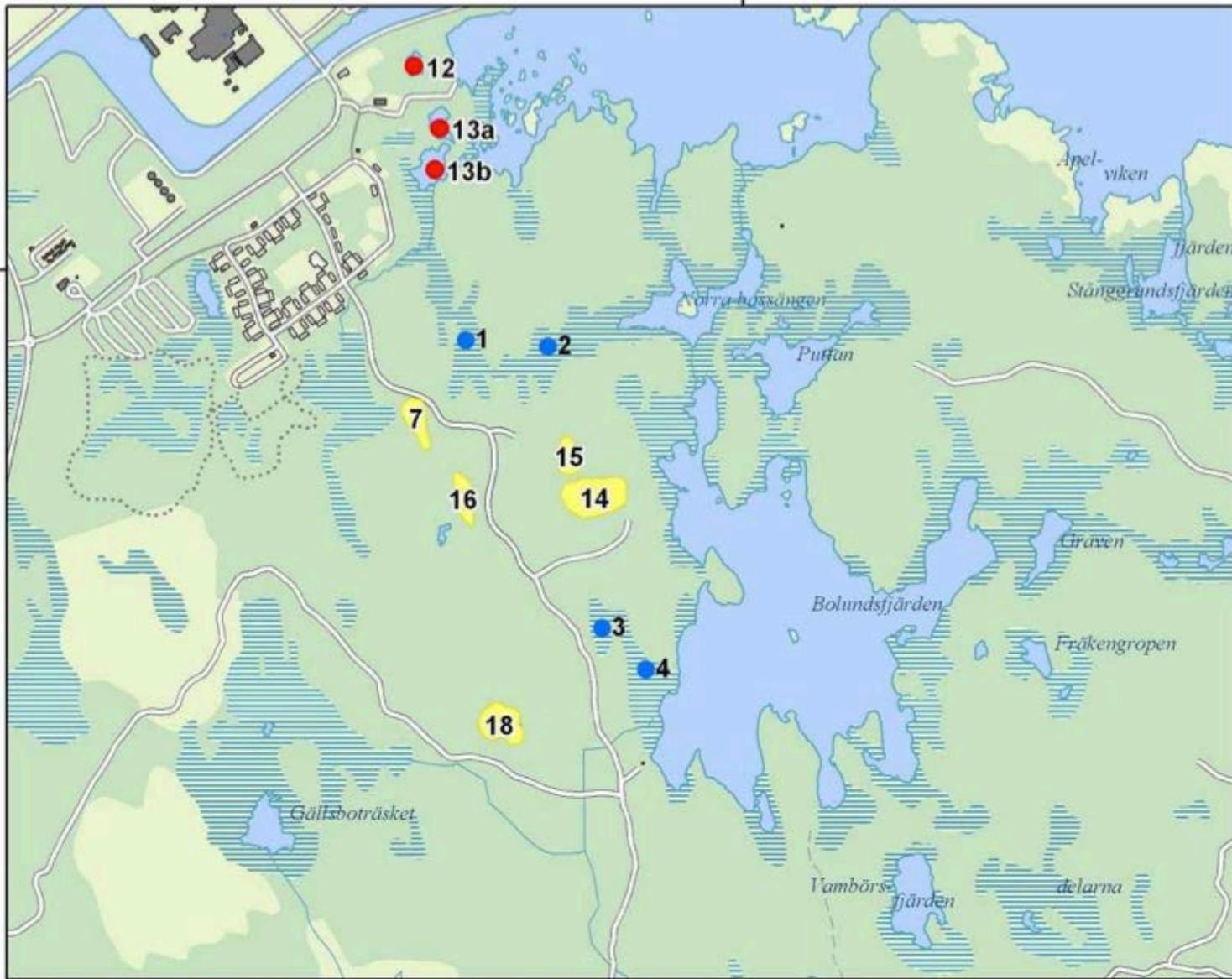
Alternativredovisningen

Länsstyrelsen:

processen för lokalisering har varit "lång och genomarbetad"; och

"styrts av faktorer som kärnteknik säkerhet och strålskydd."

1632000

- Nya gölar
- Gölar som fylls igen
- Gölar med förekomst av gölgrödor

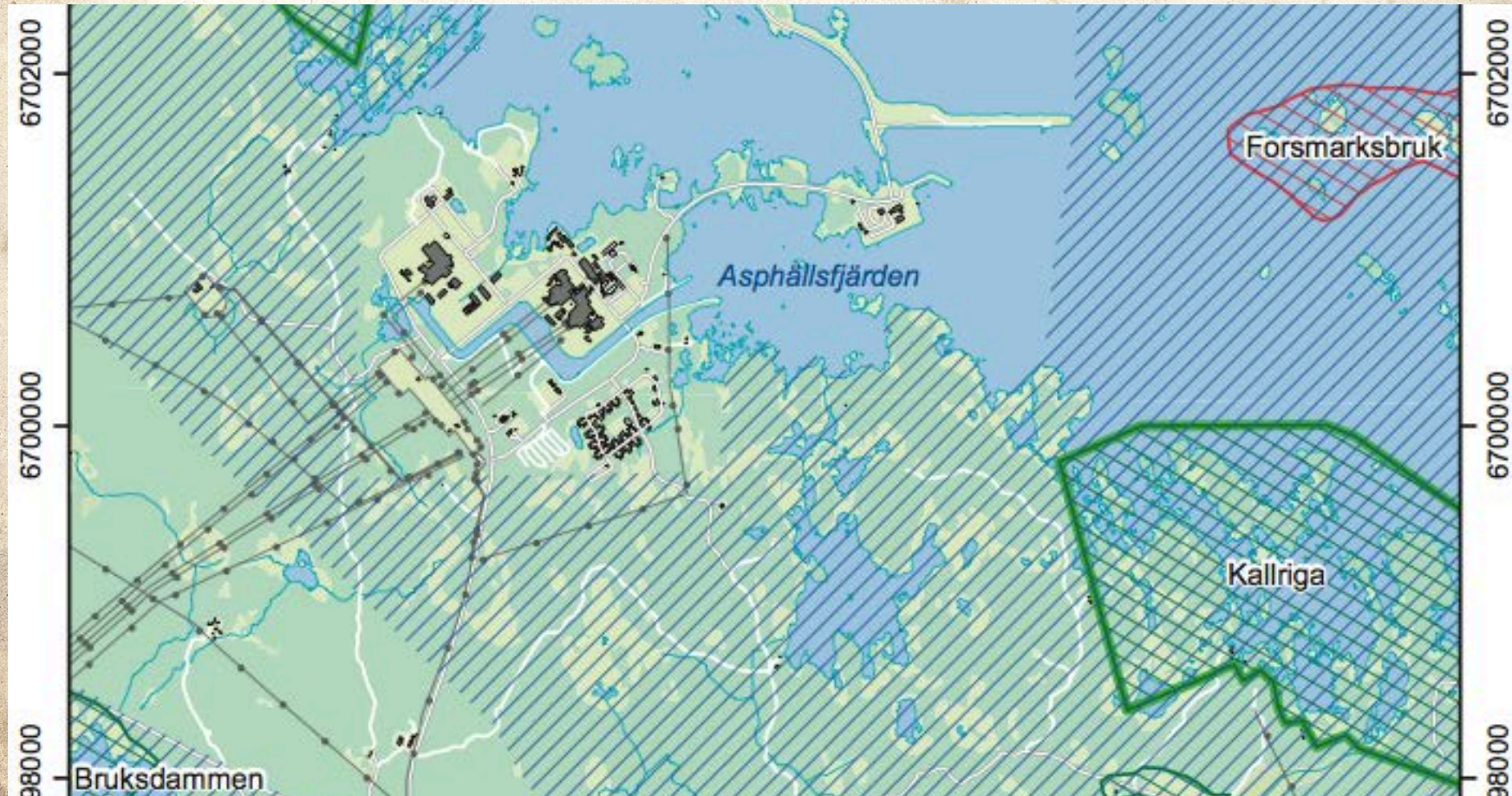
0 250 500 m

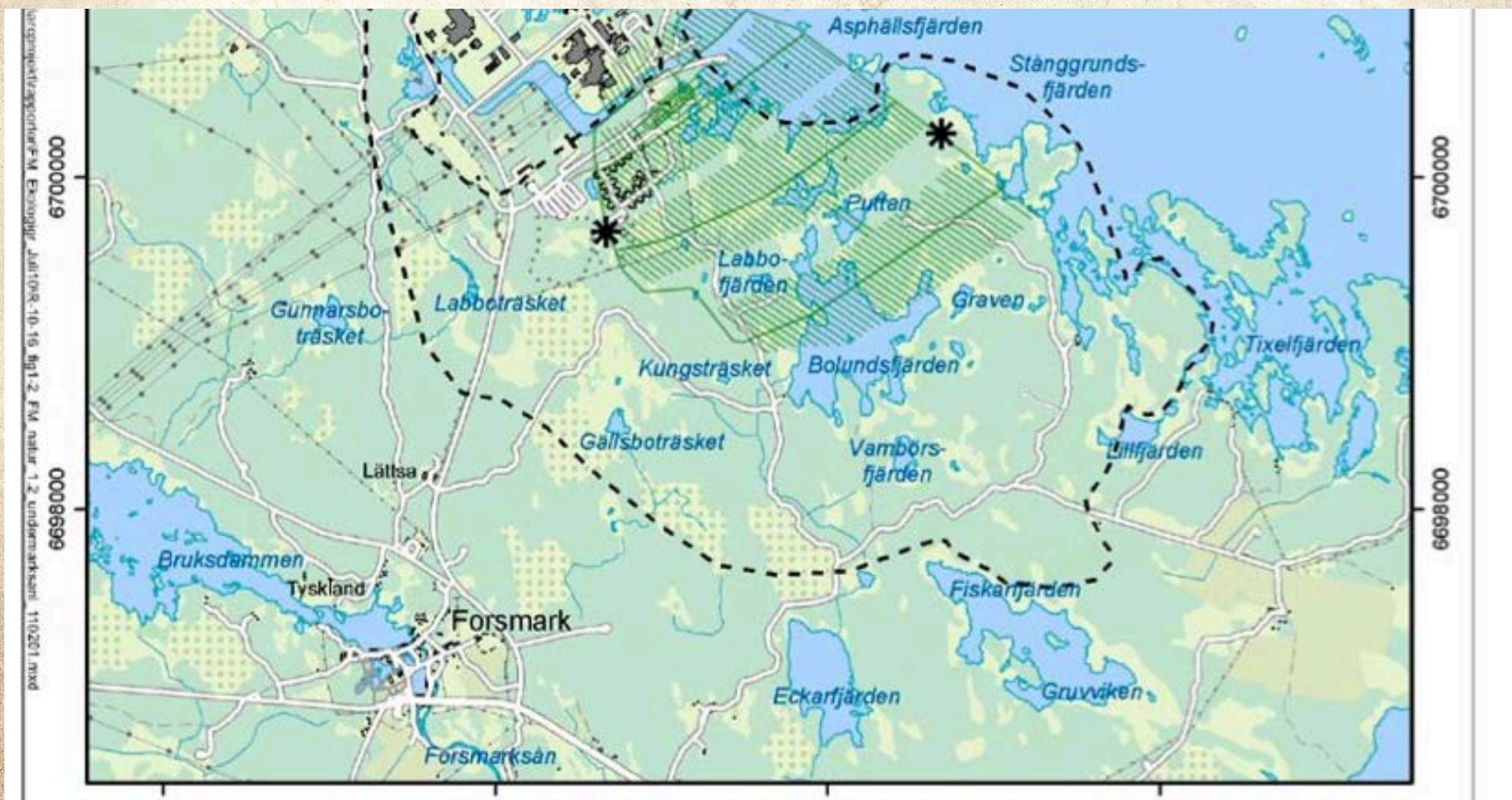

Bakgrundskartor © Lantmäteriet
 SKB/konmosj 2011-12-19 10.29
 Kartans id 06_000030

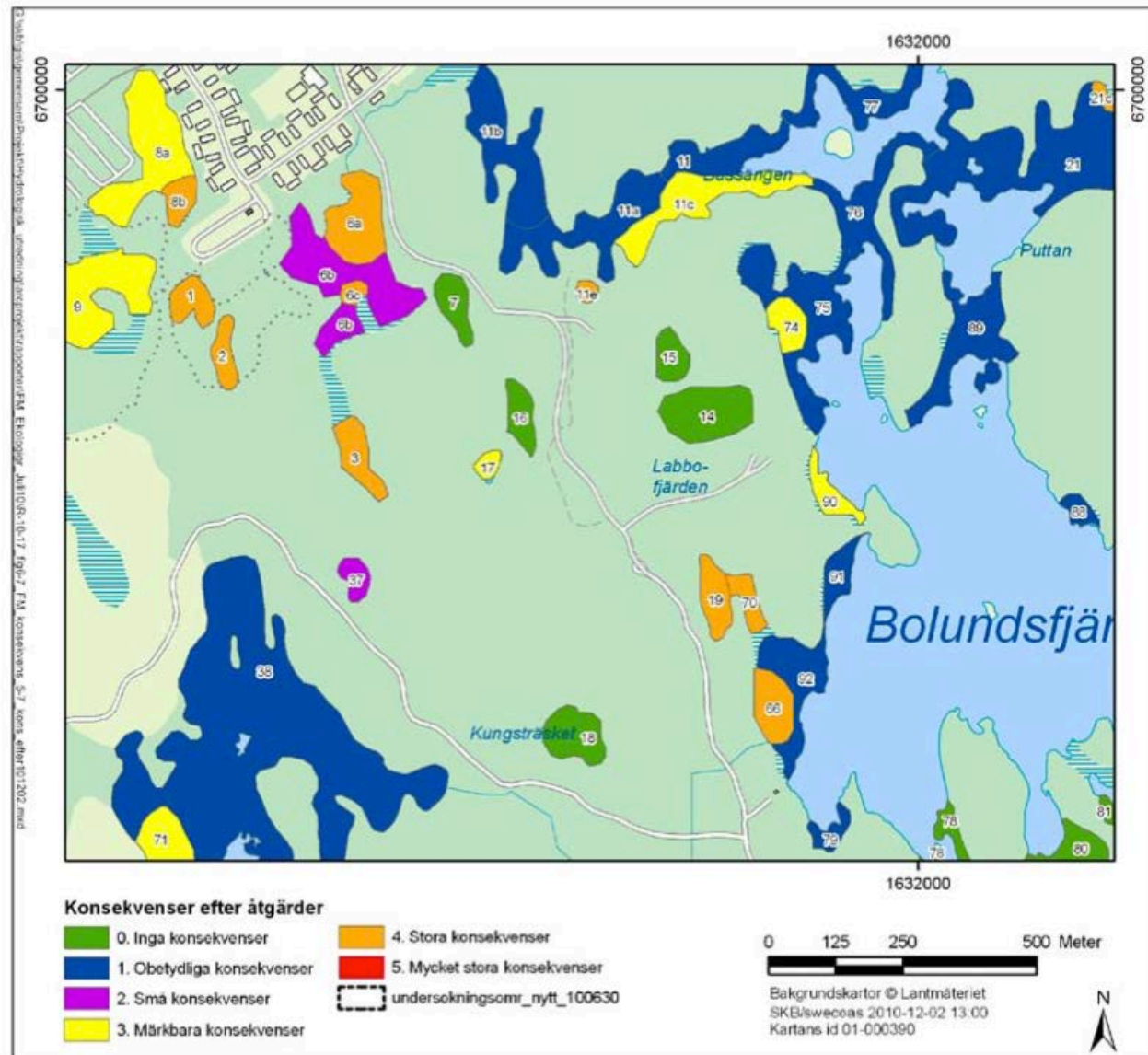

Natura 2000-området Kallriga

Figur 6-8. Bedömda konsekvenser för våtmarksobjekt med vattentillförsel till våtmarksobjekten 7, 14–16 och 18.